

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

2	6	6	5
---	---	---	---

Exam. Code :

0	3	0	8
---	---	---	---

Master of Arts (Economics) 2nd Semester

(2042)

PUBLIC FINANCE

Paper : MAECO-204 (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :— Attempt **TEN** short answers from Section A, each answer should not be more than **25** to **30** words, each carries **2** marks and **ONE** each from the other Sections, each carries **15** marks.

SECTION—A

1. (a) What are the two reasons for unequal distribution of income and wealth in India ?
- (b) What is meant by no rivalness in consumption and non excludability in case of public goods ?
- (c) What is meant by functional distribution of national income ?
- (d) What is meant by horizontal equity in taxation ?
- (e) If revenue expenditure is more than capital expenditure, what is the impact on the economy in the long run ?

- (f) What is meant by fiscal deficit, how it is different with budget deficit ?
- (g) What is meant by compensatory fiscal policy ?
- (h) According to 15th finance commission what proportion of central tax revenue is to be distributed among the states ?
- (i) What type of tax system is good to reduce income and wealth inequalities in India ?
- (j) What is meant by equity and efficiency in taxation ?
- (k) In an economy revenue of the government is constant, if larger proportion of the population are free riders what is the problem in providing public goods ?
- (l) Give two examples for applicability of benefit theory of taxation.
- (m) What is meant by debt sustainability ?
- (n) Name three objectives of budget policy.
- (o) What is meant by fiscal consolidation ?

SECTION—B

- 2. Explain the general equilibrium approach of public goods.
- 3. Critically explain various approaches in distributive justice.

SECTION—C

- 4. Explain the subjective approach of taxation.
- 5. Explain the effects of taxation on work, save and investment.

SECTION—D

6. Explain FRBM Act, 2003 with recent amendments.
7. Is deficit finance inflationary, give your arguments.

SECTION—E

8. Critically explain Wagner law of public expenditure.
9. Critically explain the centre and states financial relations in India.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— भाग-क से दस लघुउत्तरीय प्रश्न करें। प्रत्येक का उत्तर 25 से 30 शब्दों से अधिक न हो, प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। बाकि भागों में से एक-एक प्रश्न करें, प्रत्येक प्रश्न के 15 अंक हैं।

भाग-क

1. (क) भारत में आय और धन के असमान वितरण के दो कारण क्या हैं ?
(ख) सार्वजनिक वस्तुओं के मामले में उपभोग में कोई प्रतिद्वंद्विता और गैर-बहिष्करणीयता का क्या अर्थ है ?
(ग) राष्ट्रीय आय के कार्यात्मक वितरण से क्या अभिप्राय है ?
(घ) कराधान में अनुप्रस्थ इक्विटी का क्या मतलब है ?
(ङ) यदि राजस्व व्यय पूंजीगत व्यय से अधिक है, तो लंबे समय में अर्थव्यवस्था पर इसका क्या प्रभाव पड़ता है ?

- (च) राजकोषीय घाटे का क्या अर्थ है, यह बजट घाटे से किस प्रकार भिन्न है ?
- (छ) प्रतिपूरक राजकोषीय नीति से क्या तात्पर्य है ?
- (ज) 15 वें वित्त आयोग के अनुसार केन्द्रीय कर राजस्व का कितना अनुपात राज्यों में बाँटा जाता है ?
- (झ) भारत में आय और धन की असमानताओं को कम करने के लिए किस प्रकार की कर प्रणाली अच्छी है ?
- (ञ) कराधान में इक्विटी और दक्षता से क्या अभिप्राय है ?
- (ट) एक अर्थव्यवस्था में सरकार का राजस्व स्थिर है, यदि जनसंख्या का बड़ा हिस्सा लाभार्थी है, तो सार्वजनिक वस्तुओं को उपलब्ध कराने में क्या समस्या है ?
- (ठ) कराधान के लाभ सिद्धांत की प्रयोज्यता के लिए दो उदाहरण दें।
- (ड) ऋण धारणीयता से क्या अभिप्राय है ?
- (ढ) बजट नीति के तीन उद्देश्यों के नाम लिखिए।
- (ण) राजकोषीय समेकन से क्या अभिप्राय है ?

भाग—ख

- सार्वजनिक वस्तुओं के सामान्य संतुलन दृष्टिकोण की व्याख्या करें।
- वितरणात्मक न्याय के विभिन्न दृष्टिकोणों की आलोचनात्मक व्याख्या कीजिए।

भाग—ग

- कराधान के व्यक्तिपरक दृष्टिकोण की व्याख्या करें।
- कार्य, बचत और निवेश पर कराधान के प्रभावों की व्याख्या करें।

ਭਾਗ-ਬ

6. ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਸਾਥ ਐਫ.ਆਰ.ਬੀ.ਐਸ. ਅਧਿਨਿਯਮ, 2003 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਕੀ ਘਾਟਾ ਵਿੱਤ ਸੁਫ਼ਾਸ਼ੀਤੀ ਹੈ, ਅਪਣਾ ਤਰਕ ਦੇਂ।

ਭਾਗ-ਡ

8. ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਵਧ ਦੇ ਵੈਗਨਰ ਨਿਯਮ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਜ਼ਿਏ।
9. ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਔਰ ਰਾਜਯੋਂ ਦੇ ਵਿੱਤੀਯ ਸੰਬੰਧੋਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— ਭਾਗ-ਓ ਦੇ ਦਸ ਲਘੁ ਉੱਤਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 25 ਤੋਂ 30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ-ਓ

1. (ੳ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਧਨ ਦੀ ਅਸਮਾਨ ਵੰਡ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ?
(ਅ) ਜਨਤਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖਪਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
(ੲ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਕਾਰਜਾਤਮਕ ਵੰਡ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
(ਸ) ਕਰਾਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰੀਜੈਂਟਲ ਇਕੁਇਟੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?

- (ਹ) ਜੇਕਰ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚਾ ਪੂੰਜੀ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕਤਾ ਉੱਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ?
- (ਕ) ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਇਹ ਬਜਟ ਘਾਟੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ?
- (ਖ) ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਕ ਵਿੱਤੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (ਗ) 15ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਆਯੋਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਅਨੁਪਾਤ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ?
- (ਘ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਧਨ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਚੰਗੀ ਹੈ ?
- (ਙ) ਕਰਾਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- (ਚ) ਇੱਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਾਲੀਆ ਨਿਰੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਰ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤਿਰਿਕਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਵਸਤੂਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ?
- (ਛ) ਕਰਾਧਾਨ ਦੇ ਲਾਭ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- (ਜ) ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- (ਝ) ਬਜਟ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- (ਵ) ਵਿੱਤੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

ਭਾਗ—ਅ

2. ਜਨਤਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਆਮ ਸੰਤੁਲਨ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੲ

4. ਕਰਾਧਾਨ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਪਰਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
5. ਕੰਮ, ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਕਰਾਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਸ

6. ਤਾਜ਼ਾ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ FRBM ਅਧਿਨਿਯਮ, 2003 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਕੀ ਘਾਟਾ ਵਿੱਤ ਮੁਦਰਾਸਫੀਤੀ ਹੈ, ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿਓ।

ਭਾਗ—ਹ

8. ਜਨਤਕ ਖਰਚੇ ਦੇ ਵੈਗਨਰ ਨਿਯਮ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
9. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।